

רגולציה על רשתות חברתיות: צורך דמוקרטי בעידן של קיטוב

בשנים האחרונות מתרחשת עלייה ניכרת בתופעת הקיטוב ברחבי העולם. הנטייה האנושית לחשיבה דיכוטומית של "אנחנו מול הם" הופכת לנפוצה יותר ויותר בשיח הפוליטי-חברתי. במקביל לעליית הקיטוב, הרשתות החברתיות תפסו תפקיד משמעותי באופן צריכת המידע, ביצירת התקשורת ובעיצוב התודעה הציבורית. **ניתן לזהות קשר ישיר בין התגברות הקיטוב לבין ההשפעה ההולכת וגוברת של הרשתות החברתיות על חיי היום-יום.**

הרשתות משמשות כר פורה להפצת תוכן מזיק, הן ברמה האישית והן ברמה הלאומית. הן **מחמירות את תופעת הקיטוב** דרך הפצת פייק ניוז, הנדסת תודעה על ידי גורמים עוינים, ואלגוריתמים שמעודדים תכנים מעוררי רגש אשר מעצימים את הנטייה לחשיבה דיכוטומית, כאשר כל לייק או שיתוף של תוכן קוטבי משמש כנשק נגד היריב, ומחזק את הזהות הקבוצתית והפיצול בין קבוצות שונות באוכלוסייה.

הרשתות החברתיות מודעות היטב לכוחן ולישיח המתנהל בתוכן. חלקן מפרסמות נהלים שמצהירים על כוונתן לצמצם תוכן מזיק – אך בפועל, **תפוצתו רק הולכת וגוברת.** הסיבה לכך היא שהאלגוריתמים של הרשתות **נועדו בראש ובראשונה למקסם תשומת לב – המטבע המרכזי של הכלכלה הדיגיטלית** – ולא לקדם דיון מאוזן. במצב זה, **תוכן קוטבי מגביר מעורבות ולכן הוא פשוט רווחי יותר.** כך נוצר מצב שבו יש לרשתות החברתיות השפעה עצומה על השיח הציבורי – לעיתים אף יותר מאמצעי התקשורת הממוסדים.

הרשתות החברתיות הן חברות Big Tech גלובליות, והיקף המשתמשים בהן נאמד במיליארדים. בישראל לבדה, כ-80% מהאוכלוסייה הבוגרת משתמשת בהן באופן קבוע. מרבית הפלטפורמות כפופות לחוק האמריקאי, ובפרט לסעיף 230 תחת חוק התקשורת, אשר **מסיר מהן אחריות משפטית על התוכן שמשתמשים מפרסמים.** כפועל יוצא, הרשתות אינן כפופות לשום פיקוח של המדינות בהן הן פועלות – למרות השפעתן המשמעותית על החברה והדמוקרטיה.

עם זאת, בעולם מתחילים להופיע פתרונות רגולטוריים. בשנת 2023 נכנסה לתוקף באיחוד האירופי **תקנת השירותים הדיגיטליים (DSA)**, החלה על כלל שירותי האונליין – כולל רשתות חברתיות, מנועי חיפוש ושירותי ענן. התקנה פועלת בשלושה מישורים מרכזיים:

1. שקיפות אלגוריתמית
2. הגנת הצרכן,
3. החלת אחריות משפטית על הפלטפורמות.

החוק מחייב את החברות להסיר תכנים לא חוקיים, לחשוף את אופן פעולת האלגוריתמים, להגן על קטינים וצרכנים, ולשתף פעולה עם רגולטור ייעודי. בכך הוא מסמן שינוי מהותי בגישת הרגולציה: **מעבר מאחריות מינימלית לאחריות אקטיבית.** הפלטפורמות אינן יכולות להסתפק בתגובה – הן מחויבות לפעול באופן יזום למניעת נזקים. **תקנות ה־DSA נועדו להתמודד עם הכוח הבלתי מרוסן של ענקיות הטכנולוגיה,** ולהפוך את המרחב הדיגיטלי לשקוף, בטוח ודמוקרטי יותר.

לצד זאת, חשוב להבהיר כי רגולציה זו אינה מגבילה את חופש הביטוי מעבר למה שנקבע בחוק המקומי בכל מדינה – אלא נועדה לוודא שהפלטפורמות עצמן פועלות בהתאם לחוקי אותה מדינה.

ובישראל? אין כיום שום רגולציה שנועדה להתמודד עם הנזקים שמייצרות הרשתות החברתיות. התוכן המזיק ממשיך להתפשט באין מפריע. **עלינו לפעול באופן דחוף להחלת רגולציה על הרשתות,** מתוך הבנה שהשפעתן מחלישה את החוסן החברתי והלאומי של מדינת ישראל.

לכן אנו קוראים להחלת תקנות ה־DSA בישראל.